

AZKUNA ZENTROAREN *PROTOTIPOAK BILBAO*, FORMA ARTISTIKO BERRIEN NAZIOARTEKO BIENALA MAIATZAREN 30ETIK EKAINAREN 3RA EGINGO DA

- ***Prototipoak*** forma artistiko berrien eta sorkuntza garaikidearen erreferente gisa sendotzen da nazioarteko artista eta konpainia garrantzitsuen bitartez; hala nola, Ayşe Erkmen (Istanbul), Iratxe Jaio + Klaas Van Gorkum (Markina-Xemein / Delf), Fermín Jiménez Landa (Iruña), Gilles Jobin (Geneva), Ainhoa Lekerika (Lezama), Laida Lertxundi (Bilbao), Teatro Ojo (Mexiko Hiria), orangcosong (Kochi / Osaka), Susana Velasco (Madril) eta Ramón Williams (La Habana).
- Dantza, eskultura, zinema, ikus-entzunezkoak edo hitza *site specific*s, *performance*ak instalazioak, espazio publikoko esku-hartzeak eta arkitektura iragankorrak zeharkatzen dituzten proposamen artistikoez osatzen da Bienala.
- Proiektu berriak dira, Azkuna Zentroaren espaziorako berriaz sortuak edo zentroaren eta hiriaren testuinguru arkitektonikoa eta soziala eraldatzea planteatzen dutenak.
- Publikoari memorian irauten duten esperientzia eraldatzaileak diren arte komunitarioko eta sorkuntza kolektiboko proposamenak nabarmentzen dira.

(Bilbo, 2023ko maiatzak 15). Azkuna Zentroa – Alhóndiga Bilbao, Bilboko Udalaren Gizarte eta Kultura Garaikidearen Zentroak, ***Prototipoak*** ekimenaren edizio berri bat ospatuko du maiatzaren 30etik ekainaren 3ra.

Azkuna Zentroaren Forma Artistiko Berrien Nazioarteko Bienala ikuspegi desberdinak diuzten sortzaileen topaketa da, jatorri oso desberdinetakoak eta

errealitatearen zenbait alderdi zalantzan jartzen dituztenak, praktika artistikotik errealitatean eragiteko aukerak zabaltzen saiatuz.

Topaketa hau arte-forma berrien eta sorkuntza garaikidearen erreferente gisa sendotzen da, eta, horretarako, hainbat artistak parte hartzen dute, hala nola **Ayşe Erkmen (Istanbul)**, egileari buruzko autoerretatuaren forma hartzen duen site specific berezi batekin; **Iratxe Jaio + Klaas Van Gorkum (Markina-Xemein / Delf)**, denboraren kapsula itxurako ekintza artistiko batekin, egungo une historiko eta ekologikoaren lekukoa bezala; **Fermín Jiménez Landa (Iruña)**, izozki itxurako landareak, usaina eta zaporea berreskuratzeko proiektuarekin; **Gilles Jobin (Geneva)**, denbora errealeko urrutiko performance digital batekin. Genevan egiten da eta denbora errealean transmititzen da Azkuna Zentroko Auditorioan; **Ainhoa Lekerika (Lezama)**, aretoko hormak karmin gorri marrazten dituen lan batekin; **Laida Lertxundi (Bilbo)**, Azkuna Zentroaren Artista Elkartu gisa garatutako *8 Topaketa* proiektu zinematografiko eta kolaboratiboarekin; **Teatro Ojo (Mexiko Hiria)**, *call center* formako proposamen eszeniko batekin; **orangcosong (Kochi / Osaka)**, idazketa eta marrazkiaren bidezko tailer / performance elkarrizketa batekin; **Susana Velasco (Madril)**, arkitekturak gorputzen eta paisaiaren artean bitartekari lanak egiteko duen gaitasuna erakusten duen instalazio batekin; eta **Ramón Williams (La Habana)**, museo batean obrak muntatzeko eta desmuntatzeko dagoen trantzea erakusten duen argazki-serie batekin.

Bere proposamenek **dantza, eskultura, zinema, ikus-entzunezkoak edo hitza site specifics, performanceak, instalazioak, espazio publikoko esku-hartzeak edo arkitektura iragankorrak zeharkatzen** dute, hausnartzeko eta errealitatea beste modu batean bistartzeko proposamenak planteatzen dituztenak: prozesu gisa, praktika gisa eta esperientzia gisa.

Proiektu artistiko berriak dira, Azkuna Zentroaren espaziorako eta bere testuingururako berriaz sortuak edo Zentroaren eta hiriaren testuinguru arkitektonikoa eta soziala eraldatzea planteatzen dutenak. Horietako batzuk Zinemalditik haratago zabalduko dira eta udan zehar bisitatu ahal izango dira.

Nabarmenezkoak dira, alegia, komunitate bateko kide garela gogorarazteko, hitz egiteko eta entzuteko, denboraren igarotzea ospatzeko, egungo une historiko eta ekologikoaz jabetzeko, naturarekin eta oroitzapenekin berriz konektatzeko, elkarrizketarako modu berriak entseatzeko, dramaturgia berriak esperimentatzeko eta arte eszenikoetan teknologia berriak aplikatzeko gonbita egiten duten komunitate-artearen eta sorkuntza kolektiboaren proposamenak.

Gainera, artistekin topaketak egingo dira egungero, eta **beren sortze-prozesuak publiko komunitateekin partekatuko** dituzte.

PROIEKTU ARTISTIKOAK

IRATXE JAIO & KLAAS VAN GORKUM

Markina-Xemein / Delft

Arqueología en Reverso - 43°15'35"N 2°56'14.9"W

Etorkizunari mezu bat bidaltzea. Iratxe Jaiok eta Klaas van Gorkumek gonbit egiten diote jendeari zeremonian parte hartzera, kaxa beltz bat jartzeko datozen 1.000 urteetan ireki gabe egongo den lekuan. Kaxa gaur egungo une historiko eta ekologikoaren testigantza da. Hermetikoki zigilatuta dago, eta objektuen aukeraketa bat du, Azkuna Zentroa – Alhóndiga Bilbao eta UPV/EHUREN Arte eta Kultura Garaikideko Praktikaren eta Teoriaren Berezko Masterreko ikasleekin bildua.

Maiatzak 30, 31 eta ekainak 1, 2 eta 3. Erakusketa Aretoa

Prototipoak programaren ondoren jarraituko du ekainak 11ra arte.

AINHOA LEKERIKA

Lezama

Deep wishes, promises and hopes

Prototipoak bienalean, Ainhoa Lekerikak esku-hartze kolektibo bat aktibatuko du zentroko erakusketa-gunean. Hormari musu emanaz, karmin gorri marraztuko dira aretoko paretak.

Intimitate-harreman batetik abiatuta, pertsona-talde bat elkartzen da, eta sentsibilitate aktibo batetik musu ematen dio lekuari. Horrek sortzen dituen formen iruditeriak erantzun egin nahi die irrika jakin batzuei, marrazkia oroitzapenekin eta ezagutzarekin konektatzeko modu gisa ulertuta.

Maiatzak 30, 31 eta ekainak 1, 2 eta 3. Erakusketa Aretoa

Prototipoak programaren ondoren jarraituko du ekainak 11ra arte.

LAIDA LERTXUNDI

Bilbo

8 Topaketa

Laida Lertxundik Azkuna Zentroaren artista AZkide gisa garatutako *8 Topaketa* proiektua erakusten du, eskola iragankor bat eta 16 mm-ko proiektu zinematografiko kolaboratibo bat. Pieza hau Euskal Herriko mendietan egin zuen, artista gonbidatuek zuzendutako partitura ireki batzuetatik abiatuta. Talde txikietan gauzatu zen 2021 eta 2022 bitartean.

Maiatzak 30, 31 eta ekainak 1, 2 eta 3. Erakusketa Aretoa

Prototipoak programaren ondoren jarraituko du ekainak 11ra arte.

TEATRO OJO

Mexiko Hiria

Deus Ex Machina

Deus Ex Machina eszena- eta arte-proiektu parte-hartzaileak herrialde oso batek hitz egiteko dituen modu askotarikoak eta bereziak entzun nahi ditu. Azkuna Zentroko erakusketa-aretoan jarritako call center batetik, Euskadin eta Espainiako estatuko beste leku batzuetan bizi diren ahots ugari bilduko dira. Era askotako galderak dituen gidoi ireki baten bidez egingo da dei bakoitza, berariaz bideratuta elkarrizketa ustekabeak sortzera, lurraldeko inkontziente historikoan arakatzeko, eta hitza erabiliko

da pertsonak beren mundua nola irudikatzen duten eta nolako aldartea duten irudikatzeko.

Maiatzak 30, 31 eta ekainak 1, 2 eta 3. Erakusketa Aretoa

Prototipoak programaren ondoren jarraituko du ekainak 11ra arte.

5

RAMÓN WILLIAMS

La Habana

Museum Traces

Museum Traces argazki-serieren bidez, Ramón Williams artistak museo batean obrak muntatzeko eta desmuntatzeko trantzea erakusten du, proiektuek uzten dituzten aztarnak azalduz, normalean ikusleek ezin ikus ditzaketenak. Argazkiak, kaxa zuriko paretak hartu arren, ez dira inongo erakusketatakoak. Horrela, ikusgai jartzen dituen paretak tirokatuta daudela ematen du eta leihoek gonbit egiten dute artearen espazio itxitik irtetera. Agerian uzten ditu jada ez dauden eta etortzeko dauden obren neurriak. Piezen kontakizunak idazten ditu paretaren gainean, egiazkoak bezain fikziozkoak, iraunkorrak bezain iragankorrak.

Maiatzak 30, 31 eta ekainak 1, 2 eta 3. Erakusketa Aretoa

Prototipoak programaren ondoren jarraituko du ekainak 11ra arte.

FERMÍN JIMÉNEZ LANDA

Iruña

Un helado sabor sendero

Proiektu honetan, Fermín Jiménez Landak beste lotura batzuk sortzen dituen lan-material gisa planteatzen du izozkia. Abegi oneko material eskultorikoa, baina iragankorra, ezdeusa. Lurrin honen galerarekin hunkituta, izozkia proposatzen du istorio baten igorle gisa, zapoaren eta plazeraren bidez.

Maiatzak 30, 31 eta ekainak 1, 2, eta 3. BAT Espazioa

Prototipoak programaren ondoren jarraituko du irailak 3ra arte

6

AYŞE ERKMEN

Istanbul

Myself on site

Ayşe Erkmenen site specific-ak Azkuna Zentroko Atariko sarrera nagusian dauden zutabeetako batean esku hartzen du; zutabeak 16 metroko tamaina du eta burdinazkoa da. Zinta berde bat zutabearen inguruan ehuntzen da, huntza baten gisa, lurretik sabairaino. Oihala artistaren izenarekin sinatuta dago, behin eta berriz errepikatuta, logo edo marka gisa. Autorretratu forma ematen dio obrari, egiletza, erreproduktzioa, identitatea eta identifikazioa jorratuz.

Maiatzak 30, 31 eta ekainak 1, 2, eta 3. Kulturen Ataria

Prototipoak programaren ondoren jarraituko du irailak 3ra arte.

GILLES JOBIN

Geneva

Cosmogony

#tourwithouttraveling munduko biran, Gilles Jobin konpainiak *Cosmogony* aurkeztuko du Bilbon. Performance digitala Genevan egingo da. Hor, hiru dantzariren zuzeneko mugimendua zuzenean harrapatuko da konpainiaren estudioetan, eta denbora errealean transmitituko da Azkuna Zentroko Auditorioan. Atzemandako mugimenduak "bit" digitaletan zatituko dira, eta berehala bidaliko dira ziberespaziotik. Avatar gisa erakutsiko dira Bilbon, konpainiaren estudiotik ehunka kilometrora dagoen publiko baten aurrean. Dantzarrien gorputzak eta haien avatarrak partikulak bezala korapilatuko dira egoera kuantiko batean, eta, aldi berean, distantzian egingo dituzten ekintzak eta haien mugimenduak berehala teleportatuko dira mundu osotik.

Osteguna, ekainak 1. Auditorioa

SUSANA VELASCO

Madril

Tierra de nadie

Susana Velascok proposatzen duen esku-hartzeak bi leku lotzen ditu: Azkuna Zentroko terraza eta hiria inguratzen duten mendietan dauden auzoak. Auzo horiek, Masustegi kasu, Bilbo industrializazio betean zegoenean izandako hazkunde informalaren ondorio dira. Mendietako migratzaile haiek, "inoren lurrekoak", nortasun lausoko jendea ziren —ez erabat Euskal Herrikoak, ezta galiziarrek ere—, eta beren auzoaren autoeraikuntza obra kolektibo bihurtu zuten. Herrixketako lur lauso eta ireki horrek 70eko hamarkadaren erdialdean erabiltzen ez zen Alondegi baten irudian du kontraplanoa eta haren teilatua ezohiko paisaia bat bezala azaleratzen zaigu: oihartzun arraro baten antzera, inguruko mendi haietan autoantolatzen ziren formekin durundi egiten duen lur-zati basati bat.

Maiatzak 30, 31 eta ekainak 1, 2 eta 3. Terraza

Prototipoak programaren ondoren jarraituko du urriak 1 arte.

Proiektu artistikoak Masustegi eta Monte Caramelotik ibilbideak barneratzen ditu.

ORANGCOSONG

Chikara Fujiwara & Minori Sumiyoshiyama

Kochi / Osaka

Hitsudankai - From now / here, Silence

Japoniako kolektibo artistikoak *Hitsudankai - From now/here, Silence* tailerra/performancea proposatzen du. Bertan parte hartzen dutenek idazketaren bidez baizik ezin dute elkarren artean komunikatu, erabat isilik egon behar dute. Horrela,

elkarrizketa-formatu berri bat proposatzen dute: idatzizko komunikazioa da elkarrizketa egiteko bidea.

Asteazkena, maiatzak 31 eta osteguna, ekainak 1. Kulturen atrioan.

8

Meetings ACUTE. Culture Testbeds for Performing Arts and New Technology

Prototipoak programaren esparruan, Azkuna Zentroak **ACuTe. Culture Testbeds for Performing Arts and New Technology** proiektuaren partner gisa hartzen dituen egoitzetako lehena egiten da. ACuTe, sortzen ari diren teknologien bidez arte eszenikoen ekoizpenari buruzko berrikuntza-proiektu europarra da, lankidetzakulturalerako eta gaitasunen garapenerako modu berriak ezartzen dituena.

Ikerketaren lehen fase honetan, dramaturgia, eszenografia eta teknologia emergenteen arloko profesionalak hainbat topaketa partekatuko dituzte teknika digitala eszenan aplikatzeari buruz, soinutik, arte bisualetatik, gorputzetik, hitzetik edo ingeniarietatik abiatuta.

It's my Birthday!

Prototipoak *It's my Birthday!* ekintzarekin amaituko da aurten, jaialdian urteak betetzen dituztenak batuz egingo den jai kolektiboarekin. Horregatik, gonbit egiten diegu maiatzaren 30etik ekainaren 3ra bitartean jaiotako pertsonei ospakizun honetan parte hartzera.

Larunbata, ekainak 3. Terraza

PROTOTIPOAK

Prototipoak Azkuna Zentroaren *Forma Artistiko Berrien Nazioarteko Bienala* da. Begirada desberdinak dituzten eta jatorri desberdinetakoak diren sortzaileen topaketa bat, zeintzuek errealitatearen alderdiak zalantzan jartzen dituzten eta ahalegina egiten duten praktika artistikotik bertan eragiteko aukerak zabaltzeko. **Gaur egungo formatatik abiatzen dira, beren kode eta sorkuntza-denborekin, aldatzen diren agertoki eta formatuetan eta era askotako lengoaiekin, eta esperientzia eraldatzaileak proposatzen dizkiote publikoari, oroimenean irauteko modukoak.**

Prototipoak bienalak hitzaren adiera batetik zabaltzen du bere ekintza- eta pentsamendu-esparrua: "prototype", **erreferentzia egiten baitio zerbaiten lehen bertsio bati, gailu baten aurretiazko gauzatzeari, zeinetatik beste forma batzuk eratorriko diren.** Horrela, espazioak egiteko modu bat sustatzen du, **ziurgabetasunetik, jakin-minetik eta etengabeko zalantzatik abiatuta, beste mundu batzuen aukera zabalduz.** "Zer", "noiz" eta "zergatik" galderen ondoan, prototipo horiek definitzen dute kultura "nola" eta "non" gertatzen den. Proiektu bakoitzerako kokaleku egokia, euskarrien, formatuen eta espazioen dibertsitatea eta egokitasuna.

Prototipoak bi urtez behin izaten da, hasieran gonbit egiten baitzaie artistei **sorkuntza-prozesu bat abiarazteko, eta horren garapenak eta etorkizuneko oihartzunek harremanak, ezagutzak, oroitzapenak, bizipenak sortzen baititu...** Denbora horretan, zentroko taldeak parte hartzen du eta inplikitzen da ideien garapenean, proiektuen bizitza aldakorrean, "Prototipoa" esplorazio komuna izan dadin, sorkuntzatik, kudeaketatik, ekoizpenetik eta komunikaziotik abiatuta. Ekitaldia maiatzaren amaieran izaten da, ospakizun moduan, orduan gauzatzen baita prozesu horien guztien emaitza eta partekatzen baitira publikoen komunitateekin.

2023ko edizio honetan, **Prototipoak** bienalak begiratzen die **Azkuna Zentroa - Alhóndiga Bilbaon gertatzen denaren esperientziak sortzen dituen emozio sozialei, pentsamenduei eta sentimenduei, eta pertsonen bizitzan eragiteko duen moduari.** Era berean, apustua da zentroko espazioa, hiri-espazioa eta landa-aldea, naturala eta artifiziala, biologikoa eta robotikoa, "bir-naturalizatzearen" alde, hausnarketa berri bat eginez kulturaren eta gizartearen iraganari eta etorkizunari

buruz, dibertso, berezi eta espezifiko denak duen positiboari buruz, artearen eta gizartearen, artisten eta publikoen komunitateen arteko zirrikitan.

KOMISARIO TALDEA

Rosa Casado, Mainer López, Fernando Pérez eta Stéphane Nöelek osatzen duten komisario talde batek hautatutako proiektuak izan dira aurtengoak.

10

Rosa Casado. Artista multidisziplinarioa eta ikertzailea da, eta praktika performatiboekin eta praktika espazial kritikoekin lotura duten gaiak lantzen ditu. Ekitaldi performatiboa eta eszenikoa "toki" gisa ulertuta, azken urteetan, "tokiaren zentzu hedatua" sortzeko aukera aztertu du, proposamen eszenikoen eta esku-hartze artistikoen bidez, besteak beste, hauek eginez: *Materia divina* (2021), *En un día claro...* (2019), *Quiet, too quiet but not silent* (2018) eta *Grey Line [Twilight]* (2016). Mike Brookes artistarekin lankidetzan, hogeit hamar proiektu baino gehiago ekoitzi ditu, eta luze eta zabal aurkeztu dira munduan, hainbat testuingurutan. Theatre and Performance Studies-en (Glasgow University) doktorea da, eta ikerketa eta pedagogiako hainbat proiektutan parte hartzen du (Artea, UCLM, Reina Sofía Museoa, Azkuna Zentroa, EHU, Aberystwyth University). 2016az geroztik, Azkuna Zentroak antolatutako Prototipoak Forma Artistiko Berrien Nazioarteko Bienalaren lantaldeko kide da, eta maiz aritzen da lankidetzan zentroarekin.

Mainer López. Mainer López artistak espazio publikoan eta arkitekturan esku hartuz lan egiten du. Bere obra Estatuan eta nazioartean egon da ikusgai, hala nola Venezia, Istanbul eta Sharjah-ko bienaletan. Proiektuak egin ditu espazio publikoan, besteak beste, Ataskoa eta Polder Cup; eta hainbat erakusketatan parte hartu du, esate baterako, hauetan: Arnasa, Arte Ederren Museoa, Bilbo (2022); *Art is happening*, Statens Konstrad, Suedia (2019); *Prospect 4. Contemporary Art Triennial*, New Orleans (2017); *1645 Tizas*, Matadero, Madril (2016); *Eclats*, Pompidou Zentroa-Metz (2010); *SCAPE Christchurch Biennial of Art in Public Space*, Zeelanda Berria (2008).

Stéphane Noël. Suitzan jaiotako eta Hong Kongen bizi du. Dantza garaikidearen, musikaren eta antzerkiaren ekoizle eta komisario gisa aritu da gehienbat. Lausanako Les Urbaines jaialdiaren zuzendaria eta Friburgoko Belluard Bollwerk Nazioarteko

Jaialdiaren zuzendarikidea ere izan da. Azken bi urteetan, Stéphane Noël-ek artista independenteak ekoizten jarraitu du Europan eta Asian, eta, horrez gain, lankidetzan aritu da Europako instituzioekin, lagundu die Asiako kideekin konektatzen, eta plataformak, erakusleihoak eta networking-ekitaldiak sortu ditu haien izenean.

Fernando Pérez. Azkuna Zentroa - Alhóndiga Bilbaoko zuzendaria. Lan handia egin du kultura, sormena eta komisariotza kudeatzeko, betiere kultura praktika, prozesu eta esperientzia gisa eraldatzeko asmoarekin. Bere lanak kulturaren, sormenaren eta zuzendaritza artistikoaren kudeaketa du oinarri, eta lotura nabarmena du kultura garaikideko proiektuekin, hala nola arte bisualetan, arte eszenikoetan, ikus-entzunezkoetan eta literaturan.

PROTOTIPOAK BILBAO. FORMA ARTISTIKO BERRIEN NAZIOARTEKO BIENALA

2023ko maiatzak 30, 31 eta ekainak 1, 2, eta 3.

Informazio gehiago: prototipoak.azkunazentroa.eus

Link [ARGAZKIAK](#)